

ברויאר, הרב יוסף (ג' בניסן תרמ"ב- ג' באייר תש"מ; 1882-1980)

רב והוגה דעות שהיה לימים ממנהיגי היהדות החרדית בארצות הברית. הרב יוסף ברויאר, בנו של ר' שלמה זלמן ברויאר ונכדו של הרש"ר הירש, נולד בפרנקפורט שעל נהר המיין, בג' בניסן תרמ"ב. הרב ברויאר חונך לאור דרכו של סבו ושל הרב הילדסהיימר, וגדל על ברכי היהדות האורתודוקסית הגרמנית ולפי עיקרון של 'תורה עם דרך ארץ'. לאחר מות אביו בשנת תרפ"ו שימש כראש ישיבת פרנקפורט, ובמהלך חייו כיהן בתפקידי רבנות והוראה רבים.

הרב ברויאר נותר בגרמניה עד ראשית שנת תרצ"ט, וזאת למרות המגבלות הרבות שהטילו הנאצים על המשך קיום הפעילות הדתית של יהודי גרמניה. לאחר שניצל משילוח למחנה ריכוז בימים שאחרי פרעות ליל הבדולח (חשון תרצ"ט), ולאחר ששיבתו פוזרה על-ידי השלטונות הנאצים, נסע הרב ברויאר לניו-יורק שבארצות-הברית והקים שם את 'קהילת עדת ישרון'. 'קהילת עדת ישרון', נבנתה על-פי מתכונת קהילות אשכנז ופעלה ברוח תורתו של הרש"ר הירש: היא המשיכה להקפיד על דקדוק המצוות ועל מסורת האבות האשכנזית והצליחה לבודד את עצמה ממנהגי המקום ומהחילון שנפוץ בקרב יהדות ארצות-הברית.

הרב ברויאר התאים את העיקרון של 'תורה עם דרך ארץ' למציאות ששררה בארה"ב, והאמין שההשכלה הכללית חשובה על מנת להקים דור של מנהיגות מקצועית, הבקיא באורחות המקום ואמונה על דרך התורה. הרב ברויאר הקים מערכות שחיטה וכשרות שהפכו לשם דבר ברחבי ארצות-הברית כמו גם בית-כנסת ומוסדות חינוך כבתי-ספר, בית-מדרש, ישיבה וסמינר למורות, אשר חינכו דורות רבים ברוח תורתו של הרש"ר הירש. הרב ברויאר שימש כרבה של קהילת עדת ישרון עד יומו האחרון ונפטר בניו-יורק, בג' באייר, תש"ם.

מתוך חיבורו 'דרכנו' על 'תורה עם דרך ארץ': "לאמיתו של דבר, משמעות 'תורה עם דרך ארץ' רחבה הרבה יותר משילוב תורה עם השכלה כללית ותו לא. משמעותה היא לראות התורה כמתנת חסד של הקב"ה אל עמו שעצם קיומו מעוצב ונשלט כולו על-ידי התורה. לפיכך, להיות יהודי פירושו לעצב את כל החיים כחיי טוהר לפני ה', הווה אומר, לתפוש את החיים כאפשריים רק תחת שלטון רצונו של הקב"ה ולהיות מוכן בכל עת ובכל שעה לשעבד את חיי המשפחה והחברה להנחייתו המטהרת של רצון ה'. האדם היהודי חייב להביא לפני משפט התורה את כל מחשבותיו ומעשיו, כל תופעות החיים, כל מה שעשוי להעשיר את תחום ידיעותיו ומושגיו, כדי לקבל מידי התורה את מה שעומד במיבחן אמיתה ומשפטה".

מתוך: שבר בת עמי, פרקים בתולדות היהדות הדתית בתקופת השואה, יד ושם, 2002.